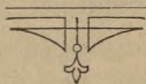

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR
DIRECȚIUNEA AGRICULTURII

INSTRUCȚIUNI

PENTRU

COLECTAREA PLANTELOR MEDICINALE
SĂLBATICE ÎN CURSUL PRIMĂVERII

BUCUREȘTI

IMPRIMERIILE „INDEPENDENȚA” STRADA R. POINCARÉ, 17

1935

PLANTE MEDICINALE SALBATICE CARI SE POT CULEGE ÎN CURSUL PRIMĂVERII

LUNA MARTIE.

a) Rădăcini, rizomi.

1. Feriga -- Polystichum Filix mas.

Crește dealungul pâraielor de munte, pe lângă tulpina copacilor și prin crepăturile stâncilor dosite. Rădăcina — Radix (Rhizoma) Filicis maris, se recoltează primăvara, toamna sau iarna (când o uscăm pentru a o conserva). Vom alege numai rădăcinile sănătoase, gălbui-verzui sub solzi. Rădăcina pentru vânzare — proaspătă sau uscată — se curăță de rădăcinuțe, de solzii decolorați, de restul frunzelor și de extremități mai mult sau mai puțin alterate. În comerț se întâlnește întreagă (lungă de 20—35 cm. și groasă de 2—3 cm.) în bucăți de 5—15 cm. (uneori chiar despicate în lungime) sau sub formă de praf (pulvis). Se usucă la soare sau mai bine în locuri umbrite cu temperatură moderată. 2,5—4 kgr. rădăcini proaspete dau 1 kgr. uscate. Rădăcina dar mai ales praful, se falsifică cu rădăcini respective pulvere de spinarea lupului — Asplenium Filix femina și ferigă de câmp — Pteris aquilina. Din rădăcina de ferigă se prepară medicamente pentru combaterea vermilor intestinali și a gălbezii oilor d. e. distolul. Articol pentru export.

2. Obligeană — Acorus calamus. Se întâlnește sălbatică

dealungul canalului Bega din Banat, mai rar sălbătică în jurul lacurilor din parcurile unde a fost cultivată. Rădăcina — Radix (Rhizoma) calami se culege înainte de a-i da frunzele. Rădăcinile — după ce li s'au îndepărtat rădăcinuțele, restul frunzelor, după ce s'au tăiat în bucăți sau cele mai groase după ce s'au despiciat în lungime — se usucă la soare sau mai bine în încăperi încălzite. Se păstrează în locuri svântate, se expediază în saci sau în lăzi. Din 4—5 kgr. proaspete rămâne 1 kgr. uscat. În comerț se întâlnesc întregi (lungi de 30—40 cm. și groase de 2—3 cm.) în bucățele de 5—10 cm. sau sub formă de praf (pulvis). Se falsifică cu rădăcini de stânjinei galbeni — *Iris pseudoacorus*. Ceaiul de obligeană e bun contra răgușelii.

3. **Pir** — *Triticum repens*. Buruiană răspândită prin grădini, ogoare, semănături, etc. Rădăcina — Rhizoma (Radix) graminis mai căutată de comerțul medicinal sau cea conservată uscată, e cea recoltată primăvara. Proaspătă se poate recolta toată vara. Rădăcinile ca și tulpinile târâtoare, după ce au fost curățite de pământ, se trag printr'o pânză aspră pentru a le îndepărta rădăcinuțele, apoi se bat ca să se despoaie coaja (care e foarte amară) și în urmă se taie în bucățele de 1—3 cm. sau se leagă în pachetele ce se atârnă în magazii ca să se usuce. 2—2,5 kgr. rădăcini proaspete dau 1 kgr. uscat. În comerț droga se întâlnește în bucăți de 25—30 cm. sau de 1—3 cm. Ceaiul și fertura de pir combat bolile ficatului, rinichilor și ale canalului urinar. Această buruiană ar putea aduce servicii prețioase atât în medicina oficială cât și în cea populară. E dureros că o aducem din străinătate, când recoltând-o ne-am scăpa și câmpurile de o buruiană primejdioasă.

4. **Stirigoaie** — *Veratrum album*. Crește prin pășunile, livezile din regiunea montană, cu deosebire în locurile unde au fost târle, țarcuri de oi. Rădăcina — Radix

(Rhizoma) Veratri albi se poate culege până în ajunul înfloririi. Se întrebuințează proaspătă sau uscată. Exemplele mai groase se taie în bucăți. Din 2,5—3 kgr. rădăcini proaspete avem 1 kgr. uscate. Rădăcina de stirigoaie se falsifică cu rădăcini de spânz — *Helleborus purpurascens* sau alte specii de spânz. Cu toate că stirigoaia e veninoasă, țărani noștrii o întrebuințează pentru combaterea paraziților animalii ai corpului animalelor de casă.

5. **Rușcuța primăvăritică** — *Adonis vernalis*. O întâlnim prin pășunile, fânețele nisipo-calcaroase de pe coastele dealurilor din Transilvania, Basarabia și Dobrogea. Farmacia întrebuințează atât rădăcina cât și partea aeriană — *Radix et Herba Adonidis vernalis*. Planta crescută la înălțimi peste 700 m. e mai activă. Deoarece comerțul medicinal preferă planta în floare, rușcuța se va scoate numai în cursul înfloririi. Rădăcinile se vor usca numai în încăperi încălzite. Părțile aeriene se pot usca și în încăperi cu temperatură normală, însă totdeauna la întuneric deoarece lumina decolorează florile și astfel se reduce valoarea comercială a plantei. Rușcuța se poate falsifica — înlocuindu-se sau amestecându-se — cu *Adonis aestivalis* și *Adonis autumnalis*. Atât rădăcina cât și partea aeriană a rușcuței sunt foarte cerute de comerțul medicinal formând un important articol de export. Deși rușcuța aduce servicii netăgăduite în combaterea afecțiunilor inimii (poate înlocui degețelul roșu) rinichilor etc., totuși ea trebuie stărpită fără milă din pășuni și fânețe, deoarece consumată întâmplător de vitele cu lapte, acestea dau un lapte otrăvitor.

6. **Spânz** — *Helleborus purpurascens*. Crește prin poienile pietroase, calcaroase din regiunea dealurilor (Oltenia, Transilvania Muntenia, Moldova). Rădăcina — *Rhizoma (Radix) Hellebori nigri* e căutată mai mult de medicina populară decât de cea oficială. Perzându-și foarte repede

proprietățile medicinale, se întrebuițează mai mult proaspătă. Țăranii noștrii vindecă cu rădăcina de spânz (deși planta e foarte veninoasă) dalacul cailor.

7. **Nalba mare** — *Althaea officinalis*. Crește dealungul râurilor, prin sărăturile de pe câmpia Munteniei, Transilvaniei etc. Planta cultivată pare a fi mai activă decât cea sălbatică. În farmacie se întrebuițează rădăcina, florile și frunzele — *Radix, Flores et Folia Althaeae*. Rădăcina se scoate primăvara sau toamna dela indivizii de etate mijlocie, florile din Iunie—August iar frunzele în ajunul înfloririi. Rădăcina se întâlnește în comerț sub diferite forme: a) bucăți lungi, de 15—30 cm., groase de 1,5—3 cm. cu sau fără coaje, întregi sau despicate în lungime; b) bucăți — cuburi cu sau fără coaje; c) bucăți — rondele de 1—2 cm. cu sau fără coaje; d) praf — pulvis și e) resturi de coaje de pe rădăcinile descojite. Rădăcinile rămân câteva ore la soare pentruca să se poată scutura pământul de pe ele (spălându-le se pierde o parte din substanțele mucilaginoase) apoi cele prea lungi, prea groase se scurtează, se despică, se descojesc și se usucă la soare sau mai bine în încăperi încălzite. Frunzele dar mai ales florile se vor usca numai la umbră. Rădăcinile uscate se păstrează în saci, în lăzi, sau în vase bine închise, adăpostite de umezeală, de rozătoare și insecte. Din 3,5—4 kg. rădăcini proaspete căpătăm 1 kg. uscate. Ceaiul cași celelalte preparate de nalbă fiind emoliente, combat afecțiunile tubului respirator, digestiv, ale canalului urinar, în general afecțiuni însoțite de inflamații. Articol căutat pentru export.

8. **Lemn dulce** — *Glycyrrhiza glabra*. Se întâlnește în locurile mlăștinoase din regiunea Dunării, Nistrului și Dobrogea. Cultura acestei plante e rentabilă deoarece e mult căutată de comerțul medicinal străin. Rădăcina — *Radix Glycyrrhizae* se scoate primăvara sau toamna. Rădăcina culeasă pe vreme frumoasă stă câtva timp la soare, apoi

se așează în grămăjoare unde se face un început de fermentație. În urmă rădăcina cu coaje sau descojită, întreagă sau tăiată în bucăți de diferite lungimi (după cum cer cumpărătorii de droguri) se usucă la soare sau în încăperi încălzite. 3 kgr. rădăcini proaspete dau 1 kgr. uscate. Droga se expediează în saci, lăzi în pachete de mărimi și greutate diferite sau în cutii (praful). Rădăcina de lemn dulce se falsifică cu rădăcină de dracilă — *Berberis vulgaris* etc. Din rădăcina lemnului dulce se prepară zahărul negru și medicamente, cari combat afecțiunile gâtului, tubului digestiv, ale canalului urinar și rinichilor.

9. **Ențura** — *Gentiana lutea*. Plantă foarte cerută de comerțul medicinal dar rară la noi în țară. Se întâlnește prin pădurile, pe coastele calcaroase ale munților și văile subalpine (dela 600—1000 m. înălțime) din Carpați (Vâlcea etc.). Celelalte specii de *Gentiana* ca *G. pannonica*, *G. cruciata*, *G. punctata* etc. cu proprietăți medicinale asemănătoare sunt mai răspândite la noi în țară. Rădăcina — *Radix Gentianae* se recoltează primăvara înainte de trezirea seviei (mustului) sau toamna după vestejirea frunzelor. Comerțul preferă rădăcinile de grosime mijlocie. Rădăcina se usucă la umbră și la temperatură normală, întreagă sau tăiată în bucăți de 2—3 cm. Din 2,5—3 kgr. rădăcini proaspete căpătăm 1 kgr. uscate. Rădăcina de ențură se folosește la prepararea lichiorurilor și vinurilor tonice, amare etc. Ea combate afecțiunile stomacului, ficatului, lipsa de poftă de mâncare, etc.

10. **Mătrăguna** — *Atropa belladonna*. Crește prin poienile, pădurile de fag din regiunea deluroasă și muntoasă a țării noastre. Azi se cultivă foarte mult în străinătate. Farmacia întrebuințează rădăcina și frunzele — *Radix et Folia Belladonnae*. Rădăcina se culege primăvara și toamna, frunzele în ajunul înfloririi (planta sălbatică) sau în tot

cursul anotimpului frumos (planta cultivată). Rădăcina se întrebuințează proaspătă sau uscată la umbră, la căldură.

11. **Măsălarița** — *Hyoseyamus niger*. Crește pe marginea drumurilor, în preajma locuințelor. Atât rădăcina mătrăgunei cât și a măsălariții bisanuale sunt foarte căutate de farmacie, întrebuințându-le la prepararea medicamentelor antinevralgice.

12. **Odolean** — *Valeriana officinalis*. Crește prin poienile, fânețele, marginea pădurilor umede, dealungul pâraielor din regiunea muntoasă. Rădăcina — *Radix Valerianae* se recoltează primăvara sau toamna. Se usucă în încăperi încălzite, deși farmacia o preferă proaspătă. 3—4 kgr. rădăcini proaspete dau 1 kgr. uscate. Rădăcina recoltată din locuri uscate, aride e mai activă ca cea din locuri grase, umede. Rădăcina proaspătă e aproape fără miros, cea uscată împrumută un miros neplăcut, de urină de pisică. Aducând servicii neprețuite în combaterea afecțiunilor inimii, odoleanul e una dintre cele mai căutate plante medicale atât de comerțul interior cât și de cel de peste hotare.

b) **Coji.**

1. **Crușân.** — *Rhamnus Frangula*. Arbust rar la noi. Crește prin poienile, pădurile umede, tăiate de curând din regiunea de pădure. Dând o drogă foarte căutată de comerțul medicinal, cultura, înmulțirea lui ar fi foarte rentabilă. Coaja — *Cortex Rhamni Frangulae*, se descojește primăvara sau în momentul înfloririi (Mai — Iunie) deoarece atunci ea se ridică mai ușor. Droga o formează numai coaja a doua, adică cea dintre lemn și scoarța dela periferie (atât a rădăcinii cât și a părților aeriene, lemnoase, dar trecute de un an) deși în comerț nu arareori se întâlnesc împreună. Se falsifică cu coaje de arin alb — *Alnus incana*, arin negru — *Alnus glutinosa* și mălin — *Prunus padus*. Coaja se întâlnește în comerț sub formă de fășii, tuburi de lungimi și lărgimi variabile

(10—30 cm. și 3—5 cm.) groase cam de 1 mm. sau în bucăți pătrate de 1—2 cm. Coaja se despoaie în fâșii lungi până la 30—35 cm. și largi până la 6 cm. cari, tie întregi fie tăiate în pătrățele, se usucă în etuve sau cuptoare a căror temperatură e în jurul la 100 de grade Celsius. Numai uscată în chipul acesta coaja își pierde proprietățile emeto-catartice (produce vărsături) rămânându-i numai cele purgative, pentru care o și întrebuințează farmacia. Coaja uscată la o temperatură mult inferioară celei amintite și mai ales cea proaspătă a rădăcinii, posedă proprietăți emeto-catartice foarte pronunțate și poate și din cauza aceasta comerțul medicinal interior preferă droga importată.

Coaja următorilor arbori încă e căutată — deși nu în aceeaș măsură în toți anii — de comerțul medicinal. Recolta se face tot primăvara.

2. **Arin negru.** — *Alnus glutinosa*. Cortex Alni.
3. **Mesteacăn.** — *Betula alba*. Cortex Betulae.
4. **Gorun.** — *Quercus pedunculata*. Cortex Querci.
5. **Saică.** — *Salix alba*. Cortex Salicis.
6. **Dracilă** — *Berberis vulgaris*. Cortex Berberidis.
7. **Tulichina.** — *Daphne mezereum*. Cortex Mezerei.
8. **Corn.** — *Cornus mas.* Cortex Corni.
9. **Frasin.** — *Fraxinus excelsior*. Cortex Fraxinis excelsioris.
10. **Nuc.** — *Juglans regia*. Cortex Juglandis.
11. **Soc.** — *Sambucus nigra*. Cortex Sambuci.
12. **Castan sălbatic.** — *Aesculus Hippocastanus*. Cortex Aesc. Hippocastani.

c) **Muguri.**

1. **Brad alb.** — *Abies pectinata*. Copac răspândit în regiunea alpină a Carpaților. Mugurii-Gemmae (Coni, Turionnes) Pini. Au primit această numire deoarece mugurii de *Pinus silvestris* au fost cândva cei mai căutați de farmacie. Recolta mugurilor începe din Ianuarie și ține

până în Aprilie (după regiuni) adică până în momentul deschiderii lor, până sunt acoperiți cu rășină. Mugurii se taie cu foarfeci sau cu cuțitul, împreună cu 1 cm. din crenguța ce-i poartă. Nu-i permis să-i rupem cu mâna (afără de cei ce se culeg depe arborii sau crengile tăiate) deși cei recoltați în chipul acesta sunt mai activi, nici să tăiem mai mult de 1 cm. din lemnul ce-i poartă, deoarece și într'un caz și într'altul cauzăm slăbirea copacilor. Depe arborii în viață nu vom culege decât câțiva muguri și anume depe crengile inferioare, laterale, iar nici decum mugurii terminali din vârf. Ei se usucă -- așezați în straturi groase de 4—5 cm. — pe site de pânză, în încăperi încălzite sau în cuptoare de pâine după ce s'a scos pâinea din ele. Deși în unele țări din Europa apuseană se vând împreună mugurii de Abies cu cei de Pinus sau chiar de Larix, totuși noi recomandăm culegerea și clasarea lor separat. În cl. I-a intră mugurii genului Pinus, în cl. II-a ai genului Abies. Mugurii de brad ca și preparațiile ce se fac din ei, combat afecțiunile căilor respiratorii (răgușeala, răceala) aparatului urinar și afecțiunile pielii.

2. **Mesteacăn.** — *Betula alba*. Copac în pădurile puțin umede din regiunea subalpină. Mugurii-Gemmae *Betulae* se taie cu foarfecile înainte de desfacerea frunzelor, deoarece cu mâna se rup foarte anevoie. Se vând proaspeți sau uscați la căldură.

3. **Plop negru.** — *Populus nigra*. Copac dealungul râurilor, drumurilor din regiuni umede. Mugurii-Gemmae (*Oculi*) *Populi* se culeg din Martie până în momentul deschiderii lor. Se folosesc proaspeți deoarece uscându-i își pierd mirosul și cleiul depe bractee (substanța rășinoasă medicinală). Dacă se usucă atunci procedăm ca și cu cei de brad. Mugurii ca și rămurelele tinere de plop se întrebuițează în farmacie la prepararea cărbu-

nelui „Belloc“ ce se folosește contra afecțiunilor stomacului.

d) Flori

1. **Ciuboțica Cucului** — *Primula officinalis*. Crește prin poeni, fânețe din regiunea de pădure. Farmacia întrebuințează rădăcina și florile — *Radix et Flores Primulae officinalis*. Planta se culege în momentul înfloririi. Rădăcina se usucă ca și florile în încăperi încălzite. Comerțul medicinal cumpără numai partea colorată a florilor. Articol foarte căutat de comerțul medicinal de peste hotare.

2. **Podbal** — *Tussilago farfara*. Buruiană prin ogoare, râpe, povârnișuri argilo-calcaroase, puțin umede din regiunea subalpină (Transilvania, Muntenia etc.). Comerțul medicinal cumpără florile dar mai ales frunzele — *Flores et Folia Farfarae*. Florile se culeg — fără codiță — pe când sunt încă în mugur deoarece ele continuă să înflorească și în cursul uscării. Frunzele se culeg în Mai și Iunie, deoarece mai târziu se pătează, se înegresc fiind atacate de ciuperci. Atât frunzele cât și florile se usucă în încăperi încălzite, întunecoase pentru că numai atunci se usucă bine și și păstrează culoarea lor naturală. În special frunzele sunt foarte cerute de comerțul exterior. După un medic francez frunzele de padbal consumate ca și cele de varză, sunt unul din cele mai bune medicamente pentru prevenirea rachitismului la copii.

LUNA APRILIE

Recolta aproape tuturor plantelor din luna trecută se continuă și în Aprilie. Amintim numai pe cele a căror recoltă începe cu luna aceasta.

a) Flori

1. **Păducel** — *Crataegus oxyacantha*. Arbust ce se întâlnește prin tufișuri, păduri din regiunea de pădure.

Florile — Flores Crataegi se culeg singuratec sau împreună cu codițele lor adică umbelele întregi. În primul caz sunt mai scump plătite de farmaciști. Pe cât se poate florile se vor recolta înainte de deschidere completă, deoarece se mai deschid și în cursul uscării. În timpul din urmă florile acestui arbust sunt foarte căutate de comerțul medicinal străin. Preparațiile făcute din flori de păducel combat afecțiunile inimii, arteroscleroza etc.

2. **Porumbar** — Prunus spinosa. Arbust ce se întâlnește prin gardurile, pe marginea pădurilor din regiunea de pădure. Florile — Flores Accaciae, recoltate singuratec trebuiesc uscate repede, la soare (acoperindu-se cu hârtie) sau în locuri încălzite. Ceaiul de flori de porumbar se recomandă pentru curățirea sângelui (erupțiile pielii mai ales la copii). Articolul căutat pe piața medicală.

b) Frunze

1. **Trifoiște** — Menyanthes Trifoliata. Crește pe marginea șanțurilor, păraelor, bălților, în general în terenuri mocirloase. Frunzele sau vârfurile florale — Folia (Herba) Menyathis recoltate în cursul înfloririi sunt mai active. Dacă se întrebuițează proaspete se pot culege în tot timpul vegetației. 3—3.5 kgr. frunze proaspete dau 1 kgr. uscate. Deși planta e răspândită la noi, totuși droga o importăm din străinătate.

2. **Patlagina îngustă** — Plantago lanceolata. Crește prin livezi, fânețe, marginea drumurilor din regiunea de câmpie. Frunzele — Herba (Folia) Plantaginis se seceră sau se cosesc înainte de ivirea florilor sau cel mai târziu în momentul înfloririi. Se usucă la umbră, în încăperi încălzite deoarece atunci pe lângă culoare își păstrează mai bine și proprietățile medicinale. 5 kgr. frunze proaspete dau 1 kg. uscate. Ceaiul de patlagină e unul dintre cele mai bune medicamente contra tusei măgărești la copii. E foarte căutată de comerțul medicinal străin.

LUNA MAI

Pe lângă plantele din lunile trecute a căror recoltă continuă și în luna Mai, mai amintim :

a) Frunze

1. **Mur** — *Rubus fruticosus*. Mic arbust tufos prin păduri, tufișuri sau cultivat. Frunzele — *Folia Rubi Fruticosi* se culeg în luna Mai, dacă le uscăm pentru a le conserva peste iarnă. Intrebuințate proaspete se pot culege în tot cursul verii. Rămurelele mai încărcate de frunze se taie pe-o lungime de 20—40 cm. se leagă în pachetele, se atâră pe sfori sau frunzele se întind singurate pe pânze în încăperi aerisite. Articol căutat la export. Frunzele de mur par a fi unul cele mai eficace medicamente vegetale indigene, contra diareii și afecțiunilor gâtului.

2. **Smeur** — *Rubus idaeus*. Mic arbust prin pădurile din regiunea muntoasă sau cultivat prin grădini. Frunzele — *Folia Rubi Idaeii* se culeg la fel și aduc aceleași servicii ca și cele de mur.

b) Flori

Sugel alb — *Lamium album*. Crește pe marginea drumurilor, gardurilor, prin livezi, păduri, în general în locuri umbroase, umede. Florile și vârfurile florale — *Flores et Summitates Lamii albi* se culeg în momentul deschiderii complete a lor, deoarece comerțul preferă numai partea albă a florilor și aceasta numai atunci se separă mai ușor de partea verde. Partea albă se separă de cea verde la umbră pentru că lumina le decolorează. Articol foarte căutat pentru export.

c) Rădăcini.

1. **Păpădie** — *Taraxacum officinale*. Prin grădini, pășuni, livezi puțin umede. Rădăcina — *Radix Taraxacum Herba* (rădăcina și frunzele) se scoate în Mai și Iunie, deoarece atunci pare mai activă, cea fără frunze numai

toamna târziu. Rădăcina se întrebuițează mai ales proaspătă (în nisip se poate conserva vreme îndelungată) dar se poate și usca la căldură artificială. Cele mai groase — după ce au fost curățite de restul de cotoare și rădăcinuțe — se despică în lungime, apoi se taie în bucăți mai mult sau mai puțin lungi, pentru ca să se usuce mai repede.

2. **Untu vacii** — *Orchis Morio*. Prin fânețe, livezi, marginea pădurilor. Tuberculele — *Tubera (Radix) Salep* se scot în momentul înfloririi. Curățite de rădăcinuțe și coaje se spală mai întâi în apă rece apoi se inșiră pe sfori și astfel se îmbăiază în apă fierbinte și trec iar puțin în apă rece, apoi se usucă la soare sau deasupra unui foc slăbuț, pregătindu-se astfel pentru prepararea salepului. Salepul se prepară numai din turberculele cărnoase, tinere. Ele se fierb în apă până ce unele dintre ele încep să se sfarme, devenind un fel de cocă. Atunci se iau de pe foc și se usucă la soare sau în cuptoare nu prea tare încălzite. Sub forma aceasta le cumpără comercianții dela colectori. Uscate se macină dând o făină, care întrebuițată sub diverse forme se dă ca aliment copiilor în timpul înțărării. Aduc aceleași servicii medicinale: *O. hircina*, *O. militaris* și *O. sambucina*.

